

KRESŤAN

POLITICKÉ A SPOLOČENSKÉ KATOLICKÉ NOVINY
 VYCHÁDZAJÚ KAŽDÚ SOBOTU NA ŠESTNÁST STRANÁCH.

<p>Predplatná cena : Na celý rok --- 4 koruny — hal. Na pol roka --- 2 „ — „ Na štvrt roka --- 1 „ 20 „ <i>Jednotlivé číslo 8 hal.</i></p>	<p>Zodpovedný redaktor : Dr. ALEXANDER ERNSZT, páp. komorník, kraj. vyslanec. Majiteľ a vydavateľ : JAN MOLNÁR.</p>	<p>Redakcia a vydavateľstvo : Budapešť, IV. ker., Ferencz-József-rakpart 27. szám. sem sa majú posielat' predplatky, jako dopisy do novin ohlásy a náhodné reklamácie. Cena jedného 4 stĺpcového malého riadku je 20 hl. Rukopisy sa naspak neďavajú.</p>
---	---	---

Smutné výhlady.

Veľká radosť panuje medzi staroliberálmi, kazármi a kalvínmi. Najšli vodcu, ktorého túžobne očakávali. Koľko sa len klaňali modle liberálnej, len aby on bol! On, ktorý prevyšuje všetkých! Ktorý je potechou a pýchou jejich! On, ktorý starosť bude mať o verné ovečky! Budú ho poslúchať. Môže žiadať od nich čo chce: obdrží. Stane sa všetko dľa jeho vôle, len nech udrží liberálnu stranu pohromade. Len nech má starosť o nich, lebo už dávno nič nedostali. Len nech pohodí z toho masného hrnca dáky košťalik. Za to spravia, čo len bude chcieť. Veď ich pozná vodca nový. Spolu sú s nim v jednom tábore, ktorý jednú otec jeho zriadil. Patrí sa, aby on prevzal dedičstvo, lebo iný nehodí sa pre nich. Čo Széll s jeho právom, pravdou a zákonom! Kto to slýchal, aby vládnú stranu udržali s takými daromníciami! Starý Tisza nikdy nespomínal také hlúposti, a oni, akožto verní učenci tiež nechcú o tom počuť. Kde je zákon a spravodlivosť, tam sa nedá polovať. Tam prázdny zostane jak vačok tak aj bachor. A vládný ablegát zadarmo má slúžiť? Poslúchať? Votizovať? So sľubami držať voličov? Ťarchy válať na chudobných občanov? Ba kicho befa! To by sa vyplátilo! Keď chcete, aby bol poslušným sluhom vlády: zaplaťte!

Aj pekne krásne shodili Szélla z ministerstva. A tento vlastenecký kúsok previedol nový vodca vládnej strany: Štefan Tisza. To isté sa stalo s Hédervárom. Aj Lukáč by bol tak pochodil, preto sa ani nechýtil na to, na čo ho chceli upotrebiť viedenski páni. Ale Tisza, to je inšie. Od dávna sa ponúkal Viedni. K tomu ho vycho-

val otec, ktorý 15 rokov tríznil a sužoval chudobný ľud, robil násilenstvá, zbojstvá a lichotil kalvínom, katolíkom ale potupoval. K tomu vycvičil vládnú stranu, aby jednúc synovi tak verná, tak ochotná a tak oddaná bola, ako jemu.

Štefan Tisza viac ráz sa vyslovil, že spraví poriadok v krajine, a prevede, čo generáli vojenski vo Viedni žiadajú. Už ráz bol vymenovaný za ministerprezidenta. Ale nenašiel ministrov. Druhý človek bol by snáď ušiel po takomto vítaní, najmä keď zkusil, že mnohí ho nenávidia. Tisza ani len nepovšimnul si túto lekciiu. Znovu a znovu sa ponúkol Viedni, aby ho vymenovali za ministerprezidenta, lebo on je tá železná ruka, ktorá zlomí opozíciu, vykorení ľudovú stranu a spraví poriadok v krajine. Však má po ruke pomocníkov. Tam sú staroliberáli, Košuthisti, židia a kalvini. A ak by to nešlo po dobrotky, rozpráši snem. Lebo on sa nikoho nebojí. On sa aj tomu rozumie, lepšie ako otvárať bane petroleumové v Rumunsku, alebo riadiť bank, kde tisíce chudobných prišlo o peniaze. Veď mnohí liberáli žiadajú, aby tak bolo, ako voľakedy. Čert vzal zákon, pravdu, čisté voľby! To je pre bláznov. To neudrží liberalizmus. Ale násilenstvo, prehánanie, figle, huncútstva, pokuty a žaláre tak skrotia a prerieda protivníkov, že len na zázrak zostanú jeden dvaja.

Nuž prišiel. A vítali ho pajtáši jeho. Už dávno nebola taká slávnosť medzi vládnymi ablegátmi. Objímali ho, ruky mu stískali, bozkávali ho, daktorí plakali od radosti, Gejza Kubíni rozkázal večeru pre 50 verných Tiszaistov. Pili ol-domáš na tú radosť, že znovu zasvitlo im, a zostanú pánni krajiny. Čo by sa netešili, keď prišiel, ktorého od dávna čakali! Ktorý odrotuje už-uz

rozšipanú vládnú stranu a nebude šmurdian, ale naplní válový a prázdny masný hrniec.

Tedy vodca by už bol. Snáď aj väčšina bude taká pozbíjaná a neistá. Ale či Tisza prevede tak ľahko, na čo sa chytil, to je otázka. My to myslíme že nie. Hoc je kalvín, hoc všetky židovské noviny ponúkly mu službu, hoc strana Košuthová za kalvínstvo a frajmaurerstvo bojuje: noviny jej píšu, a ablegáti vyhrádzajú sa, že nepopustia, lebo programm Tiszov týkajúci sa vojenskej otázky neuspokojil ich. Neveríme im, lebo kalvín kalvína neopustí, ale dovolíme to, že za čas bude kriku a šturmy vyše práva v krajinskom dome. Potom ale povie jeden druhému: To len komédia bola. Zase sme zaslepili oči tým, ktorí verili nám. Jak ale Košuthovci zadržia slovo, tak obštrukcia neutíchne. — No ale on že vraj má železnú ruku. Spraví koniec neporiadku s tým, že rozpošle snem a prevede volby, dľa predpisu otcovho.

Dobre! Nenaľakáme sa! Postavíme sa oproti nemu. Ja som sa zaprisahal, že do kvapky krvi budem bojovať oproti nemu. . . .

Ak je Tisza volakomu protivný, tak istotne je všetkým pravým katolíckym ľudákom. Preto sa postavíme oproti nemu, aby sme ho zlomili.

Kresťania, nezabudnite, že s Tiszom započne sa doba starodávna. Ak ste podstúpili žiaľ, trpkosti, krivdy a neludskosti, ak vás zdierali do poslednej kože: chystajte sa k horšiemu. So žialom myslím na smutnú budúcnosť, a pýtam sa: čo previnil biedny náš národ, že ho tak trescú? Tedy za nič nás nemajú? Tedy už žiadnej ceny nemá zákon a statočnosť? Na čo je teda snem? Kým čert je tá konštitúcia? Akým právom môže povedať krdel nenasitených a necitlivých ľudí, že tu oni sú páni? . . .

Ale neponosujme sa! Od nás závisí, či Tisza má byť všemohúcim pánom v krajine a či nie! To pri voľbách ukážeme! Jak sa všetci zaujmeme za ľudovú stranu; ak každý okres ľudového kandidata postaví a bude pracovať za víťazstvo jeho: tak Tiszovi a pajtášom len posmech a haňba sa ujde. Pominú sa a len s kliatbou budeme ich spomínať. Po nich však nastane doba kresťanstva. Pravda, za ktorú my tak neohrozene bojujeme musí zvíťaziť! Mu-í! V tejto nadeji idme do boja starí a mladí za kresťanstvo a za pravdu!

Nech žije ľudová strana!

Nech zhyne liberalizmus!

Smelý korteš.

POLITICKÉ CHÝRY.

Skončená krísa.

Ministerský predseda gróf Štefan Tisza v sobotu predpoludním o 10. hodine bol na osobitnom výsluchu u kráľa, ktorému rozpovedal, ako sa politická situácia zmenila a potom podal predostrenia ohľadom vymenovania novej vlády. Nová vláda tedy, jako sme to už sdělili, so-stavená je nasledovne:

Ministerské predsedníctvo, vnútro a dočasne a la-tere: gróf Štefan Tisza.

Financie: dr. Ladislav Lukács.

Provosúdie: dr. Alexander Plósz.

Obehod: Karol Hieronymi.

Orba: Béla Tallián.

Náboženstvo a výučba: Albert Berzeviczy.

Honvédstvo: generál Alexander Nyiry.

Horvatský minister: Ervin Cseh.

Z predošlej starej vlády zostali teda v novom kabi-nete len dvaja: minister financií a minister pravosúdia. No ale ani ostatní nie sú nováci v politike. Hieronymi a Cseh už boli ministrami, Berzeviczy už bol štátnym se-kretárom v tomže ministerstve, ktorého sa stal teraz ná-čelníkom, Tallián bol viackrát főišpánom a posledne bol prvým podpredsedom snemu, tedy tiež účastníkom vlády. Novákom je vo vláde honvédske minister generál-majór Alexander Nyiry. Pomerne mladý stal sa veliteľom Lu-dovika akademie, teda mu predpovedajú, že i vo vlade rýchle prejde cez ťažkosti počiatku.

Ministerský predseda gróf Tisza ešte v sobotu večer vrátil sa z Viedne a hneď zašiel do liberálneho klubu, kde mal rozhovor s viacerými poprednými členami strany. V nedeľu boli vyjednávania o zaplnenie miest štátnych sekretárov, lebo zvykom je, že keď odstúpi minister, za-ďakuje aj politický štátny sekretár tohože ministerstva. Výsledok vyjednávania je, že štyria štátni sekretári zo-stanú na svojich miestach a to Desider Gromon v mini-sterstve honvédstva, Béla Graenzenstein v ministerstve financií, Alexander Mohay v ministerstve pravosúdia a Michal Zsilinszky v ministerstve výučby a náboženstva. Novým štátnym sekretárom v ministerstve vnútra bude Ján Sándor, dosavadný főišpán.

Ministerský predseda gróf Štefan Tisza v pondelok odcestoval do Viedne, kde složili prisahu do rúk Jeho Veličenstva. V utorok gróf Štefan Tisza predstavil novú vládu liberálnej strane. V stredu mal snem zasadnutie, na ktorom gróf Štefan Tisza rozpovedal programm svojej vlády.

Zmena volebného práva.

Na porade neodvislej kossuthovskej strany Ján Tóth, jej podpredseda rozpovedal podmienky, za jakých by ne-odvislá strana mohla složiť zbraň obštrukcie. Tieto by

dľa Tótha mali byť: prevedenie parlamentárnej reformy za istý určený čas, rozprestrenie volebného práva a pomernejší census. Všetko toto žiadali Kossuthisti na nátlak socialdemokratov, ktorí ohrožujú im mandáty. Minister-ský predseda gróf *Tisza* chcúc sa orientovať o smýšľaní neodvislej strany, požiadal finančného ministra *Lukácsa*, aby povolal k sebe Gejzu *Polónyiho*. Polónyi navštívil ministra *Lukácsa*, kde bol prítomný aj ministerský predseda gróf *Tisza*.

Gejza *Polónyi* žiadal všeobecné hlasovacie právo, hlasovanie po obciach, zníženie censu a prijatie priemyselnej a robotníckej triedy medzi voličov. Gróf *Tisza* vyhlásil, že volebnú reformu i tak prijme do svojho programu a náklonný je osvojiť si *vyokrúhlenie volebných okresov a hlasovanie dľa obcí*, ba neni ani proti tomu, aby sa nové voľby už takto previedly, ak by len pre obštrukciu nebolo treba snem prv rozpustiť. Čo sa týka zrušenia censu a vzatia robotníckej triedy medzi voličov, gr. *Tisza* dal takú odpoveď, že len vlastenecky smýšľajúcu vrstvu robotníkov chce vziať medzi voličov. Za toto žiada revíziu snemových štatútov, ale vyhlásil, že by revíziu chcel previesť len s usozumením všetkých strán. Tedy gr. *Tisza* chcel by vyokrúhliť okresy. Vieme, čo to znamená. Jeho otec ich už aj tak dobre vyokrúhlil na ten spôsob, aby mal v každom okrese nadostač židov a protestantov. A že zníži kde-tu cens. Rozumie sa, že len tam, kde by to zníženie nepoškodilo, ale len osožilo liberálom. A zpo-medzi robotníkov prijme len *vlastencov*. A čo je dnes vlastenec dľa liberálov? Nuž žid a liberálny otrok, tí sú vlastenci, iní musejú byť nevlascami. — Ozaj, múdry je ten *Tisza*: aký otec, taký syn.

Vo vojenských otázkach môže splniť to, aby na kasárňach a vojenských budovách, ktoré v Uhorsku postavily stolice a obce, nápisy boly maďarské, na vojenských budovách postavených erárom maďarsko-nemecké; všetky listiny uhorských dôstojníkov a mužstva vystavia v maďarskej reči. Konečne gróf *Tisza* vyhlásil, že otázku kráľovského práva snemu neprednesie a keď by v tejto otázke interpellovali alebo návrh podali, jednoducho by otázku alebo návrh odmietol.

Porada Kossuthovcov vzala zprávu *Polónyiho* v známost, ale uzavretie nevyviesla, lebo chce vyčekať programmu novej vlády.

O programme Tiszovom.

Čo tieto riadky píšeme, práve má zasedať snem, kde nový minister-predseda má sa predstaviť a programmu svoj rozložiť. O tomto programme sa ale už zmienil gróf *Tisza* v liberálnom klube nasledovne: Chce vraj ctiť občianske práva, žiadnych nadpráv nedovolí, ale najprísnejšie bude trestať akékoľvek prechmaty protizákonné. (Rozumej, ak to bude proti liberálnej vláde.) Financie záležitosti krajiny zamýšľa tiež riešiť.

Smer jeho politiky bude národný v tom smysle, aby sme s maďarskými národnosťami bratsky nazivali na základe spoločnej všetkých nás láske ku vlasti. Ale proti buričom národnostným bude vystupovať prísne, tak, aby

nielen moc štátu uhorského cítili, ale proti sebe mali aj verejnú mienku vlastenecky smýšľajúceho ľudu pospolitého jazyka maďarského.

Tento posledný odstavec reči *Tiszovej* zdal by sa byť veľmi správny; také sú tu zásady hlásané a tak otvorene, ako ich ešte žiaden minister nehlásal. Ale, poznajúc minulosť *Tiszovu*, z tohoto jeho osvedčenia odvodzujeme len tolko, že *Tisza* zamýšľa byť miernym oproti národnosti rumunskej, z ktorej chce týmto spôsobom získať asi 30 ablegátov *liberálnych*. Nuž pravda: akonáhle pripojí sa národnosť — a to bárs aj tak prepriata, ako sú Rumuni — ku vláde, potom už je všetko dobré, pekné, vlastenecké. Ale nech by len daktorá protivná stránka prijala čo len jedného človeka národnostného, to by sa revalo na plné ústa: vlastizrada a ukrižuj!

Ludová strana a nová vláda.

Každý, kto sledoval s pozornosťou posledné boje Kossuthovcov, musí dnes už vedieť celkom istotne, o čo sa vlastne pri tých bojoch strašno-kriklavých jednalo. Keď rozmyslíme sa nad tým zázračným zjavom, že Kossuthovci už-úž úplne odstupujú od bojov proti *Tiszovikáľinovi*, ktorý z tých Kossuthovských národných požiadaviek vlastne nič nevydobil; keď povážime ďalej, že všetci noví ministri sú frajmaureri: tu sa nám ukáže celkom očividome to, čo sme už stokrát prorokovali a povedali, že totižto pri tých bojoch bola naháňačka protikresťanských staroliberálov oproti tým (*Ludová strana*, *Apponyisti*, *agraristi*), ktorí viac-menej chceli mať spravovanie krajiny na základe kresťanskom.

Nuž stalo sa teraz, že *Apponyi* podrobil sa *Tiszovi* pod pekným spôsobom; stalo se, že Kossuthovci k vôli *kalvinovi Tiszovi* a židom odstupujú od všetkých ďalších bojov, iba jediná *Ludová strana* je tá, ktorá ide zápasiť s tým *Tiszom*, ktorému sa — žiaľbohu — aj tie najväčšie sily ablegátov podrobily. Iba jediná strana *Ludová* zostala, ku ktorej môžu sa občania s *Tiszom* nespokojní pripojiť. Iného protivníka *Tisza* nemá.

Ludová strana mala poradu, na ktorej sa všetci ablegati *Ludovi* zúčastnili, a na tejto porade usniesli sa jednomyselne, že proti *Tiszovi* zavedie *Ludová strana* rozhodný boj, ak by chcel staré hriechy starého *Tiszu*, alebo *Bánfiyho* páchať na národe. Tento boj strany *Ludovej* vypovie gr. *Ján Zichy* na sneme. Ovšem je pravda, že gr. *Tisza* chce sa ukazovať miernym; ponevác ale nik nevie, čo má za lubom a do budúcnosti nik nevidí: *Ludová strana* hlavné bojište svoje rozloží vo *volebných okresoch*. Krajina je liberálmi zožobráčená. Liberáli vystrájajú medzi sebou a s Kossuthovci komédie, ktoré strašné peniaze stoja, zatiaľ ale ľud hladuje, vychádza na mizinu a zúfale uteká z krajiny. Ani občianskej slobody, ani zákonov pro dobrobyt ľudu očakávať nemôžeme: ostanú nám zas staré poriadky na krkách. A tie už znášať nik nevládze. Alebo ich musíme striasť, alebo uspokojíť sa s tou strašnou myšlienkou, že pod jarmom židovsko liberálnym pomaly poberie nám parom všetky práva, všetky majetky, všetku vieru a snáď aj svobodu zutekania von so žobrá-

ekou palicou. Preto, kto chceš ratovať seba a deti svoje: nesmieš váhať, lež pripravovať sa musíš v okresoch ku tomu, aby bola liberálna strana na čisto nemožná. Otrockárstva za pálenku a sľuby bolo už dosť: oprobujme všetci svorne a vážne postaviť sa pri voľbách proti liberálom Tiszovým, veď potom uvidí každý že nie nás, ale jeho aj so všetkými pajtášmi a jemu otrockými židmi parom istotne poberie. Aj hovädo sa bráni proti násiliu, nuž nebudme my bratia horší od hoväda: bráňme sa mužne, veď je nám to všetkých svätým právom a svätou povinnosťou.

Ruský cár u Nemcov.

Ruský cár a nemecký cisár Vilhelm majú sa stretnúť vo Weisbadenu. Cár Mikuláš ta príjde aj s cárovnou. Programm návštevy je ustálený: bude vojenská paráda, dvorný bál a dva slávnostné obedy. Pravda na týchto obedoch odznejú aj panovnícke toasty, ktoré politický svet so zvedavosťou očakáva. O čom sa budú panovníci radiť, to sa dá len z okolností uzatvárať. Nateraz medzi Nemeckom a Ruskom v Europe niet žiadnej takej otázky, ktorá by vyžadovala schôdzku panovníkov, oba štáty žijú ako dobrí susedia. Keď teda cár predsa cítil potrebu schôdzky s nemeckým cisárom, bude to akiste pre mandžurskú otázku. Že Rusko z Mandžurie, kade pretiahlo svoju sibírsku dráhu ku Vladivostoku, svoje vojská nevytiahne i keď by prišlo k lámaniu chleba, to sa berie už za isté. Vzbura boxerov v Číne bola nezaplátiteľná pre Rusko, lebo ruské vojsko mohlo vtiahnuť do Mandžurie, aby chránilo svoje železnice. Lenže Rusko ponechaním svojho vojska v Mandžurii vyvolalo veľkú nedôveru v Japoncoch, ktorí rozširovaním sa Ruska vidia ruské záujmy ohrozené a hotoví sú pustiť sa do vojny oproti Rusku radšej dnes ako zajtrá. Lenže takáto vojna by nectila ani Rusko, zvlášte ale jeho cára, ktorý bol rozvinul tak veľkú akciu v záujme svetového mieru. Preto si teda zabezpečil podporu Francúzov a teraz si chce zabezpečiť podporu Nemcov, ktorí sú tiež zainteresovaní na ďalekom Východe, aby tým vážnejšie mohlo vystúpiť Rusko proti Japonsku. Ruská vláda totiž ráta na to, že keď Japonci budú vidieť, že za Ruskom stojí i Nemecko i Francúzsko, nuž že budú ústupnejší a tak radšej sa uspokojia s nejakou rekompensáciou, ako by sa mali pustiť do krvavej vojny. Je veľmi pravdepodobné, že cár ohľadom tohto dohodne sa s nemeckým cisárom. Je pozoruhodné, že ruské časopisy vychvalujú Nemcov a poukazujú na to, že Nemecko jako v Rusku, tak aj v Mandžurii by malo veľké tržistiťia pre svoj priemysel.

Na vedomie.

Redakcia «Posla Svätého Antona» zamýšľala vydať dva kalendáre, a tým cieľom bol rozposlaný tlačenný obežník o príhlasy. Prihlasov ale takrečeno žiadnych nedochodí. Potom dotyčne Svätantonského kalendára hrozila nám tá istá nepri-

jemnosť, akú sme mali pri založení «Posla», keď nám zlomyselne prekážali s vyšetovaním so strany predstavenstva hlavnomestského. Pri kalendári (ktorý tisíce stojí) bolo by nás také prekážanie doživotne ožobráčilo. No potom, povedzme si pravdu, aj podnik samého «Posla», ako aj vydávanie malých sošitov odobraly nám všetku vôľu od novšieho podniku. Aby človek na všetko doplác, k tomu bol by potrebný trochu iný mešec, akým my vládzeme. Dajte, moji milí, pekní čitatelia napred žiť «Krestanovi» a «Poslovi», nuž potom by sa dalo aj v inom pokračovať.

Ostatne kalendáre dobré najdete si iste. My v Pešti vydávané kalendáre neodporúčame. To sú bezbarevné a k tomu kšeftárske. Čosi-kdesi strakatý obraz a samé židovské oznamy a nič viac. Nekupujte ich. Odporúčame kalendár svätovojtešský, ktorý vyšiel v Trnave. Je obsahom bohatý a tento rok veľmi pekne vystrojený aj lacný. To je kalendár pre našich čitateľov.

Redakcia «Posla Sv. Antona».

Milodary na kostol P. Marie na Hore Levočskej.

Z Odorina: (Spiš) Michal Jančík 200 korún; z Prešova: M. Zborovský 10 korún; z Jurgova: Mária Košar 60 halierov; Anna Marton 1 korun; Mária Márton 1 korunu, Zuzanna Hudas 60 hal., Žofia Dudaj 60 hal., Mária Košarčík 1 korunu; Keresztfalu: Michal Krem-pasky 2 koruny, Ján Krem-pasky 2 koruny, Mária Krem-pasky 2 koruny; z Maďarósky: Mária Haľko 1 korunu; z Prešova: Mária Varga 2 koruny, Michal Starinský 2 kor.; z Hrabušic: Pavel Kuspan 10 kor.; z Kežmarku: Lukač Litoňak 2 kor.; Ján Ferenčík 1 kor.; zo Smiežan: Mária Šulík 10 kor.; z Hanušoviec: Anna Baka 2 kor., N. N. 30 hal.; Straža: Helena Harčarik 1 korunu, Anna Malatin 1 kor., Mária Dorzo 60 hal.; z Oľsavky: Štefan Gabani 5 kor.; Helpa: Anna Mesankin 2 kor.; Processia z Krompach 6 kor.; zo Spišských Vlachov: Štefan Novák 4 kor.; z Iglohutty: Ondrej Baran 2 kor.; z Biacovec: Mária Demko 2 kor.; z Markušoviec: N. N. 18 korún, Jozef Kubani sbierku 12 kor. 58 hal.; Processia z LACKOVA 2 kor.. Verona Galik 1 korunu. Zo Spišských Vlachov: Adam Hvizdoš 1 kor., Michal Hajdu 2 kor.

Nech Matka Božia za svojích ctiteľov oroduje, aby im Boh vo všetkých prácach pomáhal. Keď ctiteľom Marianským za jejích milodary vďaky vzdávam, prosím, aby Matka Božia za nich u Boha orodovala.

Krestania katolíci, čítajte len dobré našské knihy a časopisy!!

Bez Boha, bez vlasti.

Takto zneje heslo socialných demokratov. Kto-že však naučil toto heslo týchto ľudí? Kto? Židáci. Sociálni demokrati sú odchovanci talmudistických židákov. Jako talmudoví židáci, tak i socialní demokrati sú internacionálni. Socialní demokrati odsudzujú národné rozlišovania, rozdeľovania, nadprávo rodu, pohlavia a majetku. Jako talmudoví židáci, tak i jejich odchovanci socialní demokrati nemajú žiadneho citu pre vlasť, pre onú hrudu, kde sa kto zrodil, kde mladost svoju prežil v náručí matky svojej. Jako židáci, tak i sociálni demokrati sú kosmopoliti — sveto-občania. Židáci socialným demokratom vtíkajú do jejich kotrby darvinismus, t. j. že je človek len dvojnohé hovädo. Pravia i oni, že i volovi, koňovi, oslovi, slovom hovädu je jedno, kdekolvek má válov, len nech sa uazerie.

Vodcovia, generáli sociálnych demokratov sú všade židáci, ktorí práve nemajú vlasti, preto kommandujú, že tiež i im poddaný otrok, socialista, nesmie sa hlásiť ku vlasti a tak ako žid, tak i jeho otrok, socialista, nenie žiadny vlastenec. Ako židovi, tak i socialistovi vlasť je: «ubi bene, ibi patria» t. j. kde je dobre tam je vlasť. A ako žid málo sa stará o titul, o rod, ale len o svoj mešec, tak i socialista je proti šľachte a výsadám rodovým. U socialistov musí každý písať dľa píštaly židovských generálov. Židovskí generáli huckajú svojich žoldnierov, otrokov, sociálnych demokratov najviac proti svätej katolíckej cirkvi Kristovej, proti katolíckemu duchovenstvu, kňazstvu. Závisť, nenávisť proti sv. katolíckej cirkvi Kristovej medzi ľudom rozosievaná je výhradne židovským vynálezom. Ako židia talmudoví sbe-silou, diabolskou závisťou horia, zúria proti Pánu Bohu a nášmu Ježišu Kristu, jeho svätej cirkvi, jeho kňazstvu, tak i židovskí otroci, židovskí žoldnieri, sociálni demokrati dávajú na javo svoju sbe-silú nenávisť oproti Pánu Ježišu Kristu, jeho sv. cirkvi a jeho kňazstvu. Ako talmudistickým židákom je podnes Kristus, katol. cirkev, katol. kňaz predmetom jejich fanatickej nenávisťi, tak tiež je i socialným demokratom. A ako talmudoví židáci, tak i socialní demokrati dávajú túto svoju nenávisť, zúrivosť proti Kristu, cirkvi a kňazstvu pri každej naskytlej sa im príležitosti i verejne na javo. Smutná zkušenosť nás o tom presved-

čuje, že práve židovské a socialistické noviny sú to, ktoré najsurejšie hanobia katolícke náboženstvo, katolícke duchovenstvo a kňazstvo. Nikdy sa nedočítame ani v židovských, ani v socialistických novinách hanobiť židovské náboženstvo, hanobiť židovského rabína. A toto pekelné židovské a socialistické remeslo, hanobiť katolícke náboženstvo a katolícke kňazstvo vykonáva u nás i židom zapredaná zednárska, liberálna tlač, ba áno i židom zapredaná tlač kresťanská.

A prečo-že židáci a socialní demokrati toľko proti katolíckemu náboženstvu, proti katolíckemu kňazstvu broja? Preto, lebo je to známa istá vec, vedia to dobre i židáci i socialisty, že, kto dbá na zásady sv. kat. náboženstva, na zásady, ktoré katolícke kňazstvo hlása, ten nesadne na lep ani židákom, ani socialným demokratom. Židáci i socialní demokrati dobre vedia, že kto v srdci má katolícky katechismus a dľa neho jedná, žije, ten že pre neznabožské neverecké zásady červeného talmudismu je ztratený, preto i židáci, i jejich otroci, žoldnieri, socialisti toľko horlia proti katolíckej viere, katolícka viera je u nich ako i všetkých nevercov neznabohov «ohlupovania ľudu». O vy podliacki padúchovia! Veriť v Pána Boha, a dľa Ním zjaveného učenia, zjaveného sv. náboženstva žiť a jednať, to je u vás «ohlupovania ľudu»! a vaša satanská nevera, to je múdrosť. I pravím vám s Youngom: «Idte vy mudráci do chlieva, do maštale sa pokloniť vašim rohatým kamarátom, tí tiež viery nemajú a nikdy ju nemali, ale sú v tom chytřejší nežli vy, že sa svojou neverou nechlubia a nechvastajú».

Ako židáci, tak i socialní demokrati chcujú len panovať nad inými. Oni síce hlásajú rovné právo všetkým, avšak lžú, bo u socialistoch rovné právo je zrovna také, aké bolo u francúzskych neznabohov Marata a Robespiera: «kto nedrží s nami, tomu srazíme hlavu». Takéto je rovné právo u socialných demokratov. Pre koho však chce sociálna demokracia nadvládu nad všetkými národami, nad ľudom? Inu, pre svojich generálov, pre židov. Talmudoví židia boli a sú od jakživa, nepriatelia všetkých národov, všého ľudstva, pokiaľ ono, dľa výpovedi jedného známeho rabína «nenechá si položiť židovskú nohu na svoju šiju» dokiaľ totižto nestane sa celkom židovským otrokom. Preto židovská sociálna demokracia vypovedá boj celej spoločnosti ľudskej, pokiaľ táto

nechce dať si navliecť socialistický červený obojek a kommando židovské. — Socialná demokracia je židovská poisťovňa (assekurácia). Socialná demokracia je židovským gšeftom. Talmudoví židia dobre pochopili, že pre svoj nespravodlivo nahromadený majetok potrebujú armádu obhájcov, a tú sú socialní demokrati. Oni dobre vystihli ducha času, a nespoľiehajú sa na ochranu žandárov, ani na ochranu polície, ale na ochranu im za hlt pálenky zapredaného kresťanského podliackého otroka — socialistu.

Z tohoto môžeme poznať, aký úkol má sociálna demokracia. Úkolom, posledným cieľom sociálnej demokracie v prednej rade jest: «Zničiť vieru v Boha. Vyhnat Boha zo sveta, zo svedomia a zo spoločnosti ľudskej. Zničiť kresťanské náboženstvo a zaviesť číré neznabožstvo». Reknul to jejich predák Bebel v ríšskej snemovne nemeckej ešte roku 1872. A iný predák socialistov Liebknecht r. 1883. hlásal nepokryte: «Až socialná demokracia zavládne, stane sa katolícka cirkev pohádkou minulosti». Frása sociálnych demokratov, «že náboženstvo je im vecou súkromnou» je holým švindlom na zaslepenie očí svedených, ako priznali sa k tomu na sjazdu v Halle sami. Odtiaľ si vysvetlíme, prečo židovsko-socialistické noviny stále na katolícke náboženstvo útočia a katolícke kňazstvo stále zhanobujú; patrí to k jejich podliackému, hanobnému remeslu, ktoré dľa nariadenia, dľa rozkazu svojích židovských zakladateľov Lasalle-a a Marx-a, a dľa nariadenia a komanda svojích židovských generálov prevodzovať musia, a prevádzajú ho v miere čo najväčšej. — Keby tak Kristus Pán dnes osobne na svet prišiel, isto-iste, žeby sa talmudoví a jejich podliackí otroci, žoldnieri, sociálni demokrati na neho vrhli a ho znova mučili, upľuvali, bičovali, trním korunovali a konečne ukrižovali; že však oslávenému Kristu Pánu to učiniť nemôžu, tedy mučia, upľuvajú, poličkujú, trním korunujú, križujú jeho svätú katolícku cirkev a jeho služobníkov kňazov, ako to na vlastné oči spatrujeme i tu u nás v tomto našom už temer celkom sozidovšfelom orságu, v ktorom je už mnoho tejto sberby satanášovej, týchto podliackych otrokov židovských. A beda, prebeda tebe Ugria, jestli-že táto sberba satanášova nad tebou zvíťazí. Židáci a socialní demokrati uložia ťa do hrobu smutného, tmavého a zaspievajú ti «De profundis» a «Re-

quiescat»! — Mám snáď ešte niečo viac písaf o týchto hnusných, podliackych otrokoch židovských, sociálnych demokratoch?

Nateraz i toto je dost. Končím tento môj článok slovami slovuťného spisovateľa ruského F. M. Dostojevský-ho: «Kristovrah žid a jeho bank — kapitál — je teraz pánom všeho: Europe, vzdelanosti, osvety i socialismu — socialismu zejména, lebo pomocou socialismu žid vyrve kresťanstvo z koreňa a rozruší jeho civilizáciu. Lebo židia hlásajú socializmus, zostanú medzi sebou sjednotení, a keď zmizne všetko bohatstvo Europe, tu zostane len kapitál židovský. «Antikrist príde a stane na anarchii, inak rečeno, bude trónit na anarchii». A napokon volám s vysoko-učeným slovuťným kňazom s dr. Robertom Neuschl: «Dajte cirkvi volnosť vy štáty a podporujte ju, a ujistujem vás, že na skale Petrovej roztrieska si lebku i sociálna demokracia!»

Andrej Rojko,

55ročný jubilárny kňaz na odpočinku.

Do pozornosti!

Našich ctených čitateľov a redakcie časopisov upovedomujeme, že naša **kancellária ľudovej strany** presťahovala sa, a preto prosíme, aby už od 1-ho novembra všetky nám patriace listy, dopisy, prosbopisy, reklamácie, poštové zásielky a časopisy adressovali takto: **Redakcia «Krestan»-a, Budapest. IV., Ferencz József-rakpart 27. szám II.** — Miestnosť táto, keď prideme od pešťianskeho boku jest od Alžbetinho mostu na takzvaný «Eskütér» padne nám na pravo, kde pred tým istým domom je hneď aj stanica elektrickej železnice.

BESEDNICA.

Niečo o priateľských a o nepriateľských tvrdých slovách.

Predložil k počeniú strýko Zaosek.

Nieje odpornejšieho pre jedno útlo-citlivé, sľachetné kresťanské srdce, jako neláskavé, surové slovo. Neľudské, studené, pyšné, inými opovrhujúce slová spôsobujú len nepriazeň, odvrátenie, nedôveru, hnev, nenávisť, pomstu. Trpké slová len trpké ovocie prinášajú; zlé slová sú olej na oheň. Studené, horké, hnevľivé slová činia iných len studených, trpkých, hnevľivých, rozdráždených, pričom

mnohokrát bitky a mordoviská sa stanú. — Mnohá domáca pani a hospodina, ktorá ľúbi nechať sa nazývať: «milost pani» a «gnedige», má dosť, až nazbyt pekných, útlých, láskavých slov ku svojemu psíkovi, ležiacemu v lone jej, alebo na axamitovej poduške; ale pre svoju služobnú devu, alebo pre kuchárku nemá žiadneho dobrého, priateľského slovíčka, len samé tvrdé, surové, ostré, pichlavé slová. Potom takéto paničky «hoch gebildet» vysoko cvičené naproti psom, mačkám a iným beštiam žalujú sa na služby, frajceimerky a kuchárky, že terajší sluhovia sú zlí, neverní, falošní, neposlušní, kminskí, odporní, ktorí len zábavy, pekné šaty, dobré jedlá a vysoký plat žiadajú.

No-že moja utrápená milost pani a gnedigenka jaká že ste vy? Považujete-li vy vašich sluhov a služobnú čelaď za údov sv. cirkve, ktorá je tajné telo Kristovo? Za dietky otca nebeského? Za bratov a sestry, drahou krvou Jezu Krista vykúpených? Za údov vašej famílie? Za chrámy Ducha Svätého? Oni nie sú otroci, tak, jako zase psíci, mačky a iné nerozumné stvory vo vašom lone nie sú vašimi deťmi. Majte pre vašich slúžebných priateľské, tiché slová a tie v nich zase len lásku, dôveru, vernosť a úprimnosť, vzbudia úctu a poslušnosť. Nebuďte proti nim tvrdé pre ich chyby a nedokonálosti; veď aj vy žiadate, by vám otec nebeský láskave, milostive prehládol a odpustil vaše chyby. Veď aj oni sú potomci chybných prvých rodičov, jako i vy. Nakládajte s nimi po ľudský, po priateľský. Oni pre vás pracujú, sily svoje zodierajú, život svoj ukracujú. Verní sluhovia mnohé nešťastie odstránili od domu svojich pánov a gazdov, a mnohé šťastie i požehnanie do domov ich priniesli.

Tu vám páni a gazdovia prednesem jeden príklad lásky, vernosti a povďačnosti sluhu jedného naproti svojemu pánovi:

Ku fare Pruská — naproti Illave za Váhom — patrí aj jedna obec jako filiálka Mikušovce zvaná, kde žije starodávna família Budjač-ovská. Sú to potomci verného to Budjača kapuša zo zámku Oroslánkó, ktorého rummy videl na vysokej skale pri obci Podhrad tiež filiálke patriacej ku fare Pruská. Turci dobyli tento zámok a pána jeho s jeho verným sluhom odveklí na jedných železných putách prikutých jedného ku druhému do otroctva a hodili ich do žalára. Budjač, verný sluha chcel aspoň svojho pána z otroctva vyslobodiť, odrúbal svoju nohu za ktorú prikutý bol ku svojemu pánovi železnou refazou, a tak pomohol ešte aj cez oblok pánovi sa vyslobodiť. Krvácajúcu nohu zaviazal si do šatky, čo keď stráž tureckých vojakov zbadala, oznámili to sultánovi. Sultán predvolal verného sluhu a svojich vojenských dôstojníkov; predstavil im za príklad vernosť tohoto sluhu naproti svojemu pánovi. Sluhu bohato obdaroval a na slobodu prepustil, aby sa pokojne vrátil mohol ku svojemu pánovi, ku ktorému sa on až po roku vrátil do zámku jeho. — Čo myslíš; bol by tento sluha sebe nohu sekerou odrúbal, krvácal a bolesti znášal, keďby jeho pán bol býval zlým, surovým, neludským, nepriateľským? Odpovedaj si sám nato.

Milostpani! Dala by si vaša od vás utrápená služka, pre ktorú ani len pekného, dobrého slovíčka nemáte, len svoj maliček pre vás narezat? — Nemyslim! Ona pre vás má len hnev, pomstu a kliatbu, ohováranie a radosť nad vašou škodou a keď zomrete sprevádzať vás bude s požehnaním: «Už dávno mohla zdochnúť tá harpia» atď. Ja som už počul také požehnávanie.

Žime bárs v jakých pomeroch a v okolnostach života, stavu a povolania; či sme vysokí či nízki: tiché, priateľské a láskave slová prinášajú hojné a sladké ovocie priateľstva, dôvery, lásky a úcti. Priateľské a dobrotivé slovo málo koštuje, mnoho ale úžitku prináša. Ono zosľachtuje vlastný charakter a srdce a vzbudí aj v iných priateľské slová. Ono vtlačí ľubežný obraz svoj do duše iných ľudí. Ono tísí, krotí a uspokojuje poslucháča, on cíti sa byť zahanbeným a prinútením po priateľský odpovedať.

Mnohý s radosťou dáva na chlieb alebo almužnú pre chudobných k nohám do schránky sv. Antonka pri tom je ale naproti chudobným, keď ho o almužnu poprosia, surovým, neludským, nemilosrdným, neláskavým, hnevlivým, a celý súd a vyšetrovanie drží nad chudobným: prečo nerobí, čo zahála, čo znepokojuje, čo lenoší. A všeličo mu na oči vyhadzuje, a až potom mu hodí krajiariak, ktorý veru trpké padne takému vyhrešenému chudobnému. Taká almužna je prázdny struk bez zrna.

Brat môj, sestra moja a pre mňa bárs aj milostpani a či gnedigenka moja; nikdy nedržte krajiarový súd nad i tak zahanbeným chudobným zobračkom. Keď mu nechceš almužnu dať, nuž nedaj mu; ale nedrž s ním celé vyšetrovanie, jakoby on zlodejom bol. Jeho to tiež bolí. Nedržte každého o almužnu prosiaceho chudobného za lumpa a za korheľa, za darebáka, postávača, za lenocha, za priebieračného. Medzi nimi sú aj statoční a opravdivé chudobní. Lásky kresťanská výčitky nerobí, ani vyšetrovanie prísne nad neznámym spolučlovekom nerobí. A tu musím len s najväčšou pochvalou spomenúť nášho «Posla svätého Antona», ktorý milodary obdržané len zaslúžilým našim chudobným dáva.

Manželia kresťanskí, vyprávajte sa láskave, popriateľský s vašimi manželkami. Predídite ich láskavým, tichým, priateľským oslovením a pozdravením. Veď ony radostnou túžbou čakajú na vás. Ich srdce bije a žije pre vás, ony vás milujú, ony pre vás odumreli celému svetu, žijú jedine len pre vás. Pomyslíte si, že aj ony majú cit, bolásty, ktoré ich tlačia. Ony sú vám telom i dušou oddané, vo vás skladajú svoje nádeje. Ony osud svoj, svoje šťastie a nešťastie priviazaly k vašemu osudu, k vašemu šťastiu i k nešťastiu. Máte-li vy radosť, ony sa radujú s vami; máte-li zármutok, trápenia, bolásti: ony sa rmutia, trpia s vami. Ony vás všade nasledujú. Pre vás opustily otca, matku, vlasť, kruh rodinný. Ony na vašej ruke, ktorú ste im pri oltári podali, chcú kráčať cez búrlivý život tuzemský. Ony sa za vás modlia, veľkými slzami lásky zelený hrob váš polievajú. Uvažovali ste toto kedy?

Matičky kresťanské! S láskavými, tichými slovom

obracajte sa k poblúdeným, do hriechu upadlým diatkám vašim! Materské, tiché, láskavé slova zaujmú ich srdcia, a v ušiach ich zneť budú vaše láskavé reči aj vtedy ešte, keď studená hlina a tráva zelená prikrývať bude vaše kosti a mohyly v cintoríne. Slová vaše budú ich posilovať proti vábeniu všelikého pokúšenia. Materské slova bývajú nezapomenutelné; oni v srdciach svojich zachovávajú vašu sladkú pamiatku jako drahý poklad.

Vyzvanie k predplateniu.

Aby namáhania naše boly korunované čím skorej úspechom, nože starajte sa, bračekovci, všetci o čím väčšie rozšírenie «Kreštana»! Chceš-li, ľudu môj pokračovať v dobrom a vymaniť sa z biedy všestrannej: musíš obetovať ten groš na noviny, z ktorých sa poučíš, a ktoré sú na obranu tvoju písané.

S týmto teda upozorňujeme et. čitateľov, aby jedon každý pousiloval sa čo v najkračšom čase predplatok svoj zaslať, lebo ináčej prinútený budeme časopis zastaviť.

Predplatná cena našich novín je:

na celý rok	4 koruny
na pol roka	2 koruny
na štvrt' roka	1 koruna.

Predplatiť treba len na túto adresu:

«Kreštan» kiadóhivatala
Budapest, IV., Ferencz József-rakpart 27.

CHÝRNIK.

Úctivé upozornenie!

Láskave prosíme ctených čitateľov, keď pošlú predplatok na noviny, nech nezameškajú prilepiť na poštovú poukážku, na — k písaniu určité — miesto svoju tlačenu adresu, t. j. meno a bydlisko, pod ktorou dostávajú noviny. S týmto s jednej strany poľahšia našu prácu, nadovšetko ale koniec môžeme urobiť takým neprávosťiam jako je to, že noviny v svojom čase nedochádzajú.

Vydavateľstvo novín.

Náš kráľ a dedič anglického trónu. Z Viedne oznamujú: Jeho veličenstvo kráľ wales-ského princa Juraja, syna anglického kráľa Edvarda, vymenoval za majiteľa 12. delostreleckého pluku.

Grófka Stefánia Lónyay v Luzerne (Švajciarsko) ťažko onemocnela. Ku chorej grófkke zavolali z Viedne

professora dra Chrobáka, správce pôrodnicej kliniky viedeňskej. Prof. Chrobák preskúmal grófkku a osvedčil sa, že nemoc grófkina je sice ťažká, ale nie nebezpečná a že nemocná pri dobrej opatere sa onedlho zotaví.

Spišský biskup. Spišské novinky najnovšie spomínajú, že sa spišským biskupom Aleksander Párvy, kanonik v Jágru má stať.

Voľba farára. Z Vrútok sdeľujú, že si tam 23. okt. zvolili za r. k. farára Jána Komoru, bývalého kňaza nepsalského.

Pamiatka mrtvých. V deň Vsechsvätých obyvateľstvo hlavného mesta v obrovských zástupoch navštevovalo budapeštianske cintoríny. Najme na kerepešskom hrobitove a na novom cintoríne pri Kóbányi bolo mnoho sveta. Každý, kto mohol, ovenčil a horiacimi sviečkami alebo lampami ozdobil hroby svojich zosnulých. Na kerepešskom hrobitove utešene ozdobený bol hrob Franca Deáka, grófa Ludvika Batthyányho, Michala Munkácsyho a minulé dni pochovaného sochára Jána Fadrusza, jako aj hroby iných známejších ľudí.

Z peštianskych spolkov. «Slovenský Spolok» (VIII., Aggteleki-u. 17.) žije predbežne len vo svojom literárnom odbore, ale chvalitebne 12. novembra vystúpi lit. odbor i pred širšiu verejnosť usporiadaním večierku v miestnostiach hostinca arcikn. Jozefa (VIII., Barossovo nám. 2.) Na programme tohoto večierku bude mimo rečenia a hudby Čechovova veselohra «Medveď». — Peštiansky telocvičný spolok «Sokol» mal 25. m. m. verejné telocvičenie a závody. Tieto verejné cvičenia bývajú každoročne a sú vše dostaveníckom peštianskych Slovanov. Lebo nielen Češi dostavia sa tam, ale i — čo sa ináčie samo sebou rozumie — i Slováci, Srbi a Horvati. Tentoraz bolo cvičenie v maď. národnej telocvičnej dvorane. Keď pri zvukoch hudby prirukoval rad strojných Sokolov, prepuklo celé obecnstvo v potlesk a volanie «Na zdar!» Vynikali menovite jednotlivci na žrdi a vo skákaní do výšky. So svojim úspechom môže byť «Sokol» úplne spokojný. Večer bola potom v miestnostiach Sokola tanečná zábava. — «Pešťbudínský kat. del. Kruh» usporiada v nedeľu tiež «Zabavný večierok» s mnohých veselou-poučno-zábavných hrov a prednášok.

Náhla smrť. Jakub Strašník z Vikartovec zo Spiša s tromi kamarátmi šindľe robil v gemerskej Stracenej. Dňa 20. okt. večer tak išli všetci spať, ako iný deň, ale druhý deň ráno už nestali tak všetci; Jakub Strašník už viac nestal, zaspal chudák na veky. Budme teda vždy pripravení na smrť, lebo neznáme kde a kedy zomreme!

Oheň. V spišskom-Véghelyi dňa 23. m. m. bol oheň, zhorely 4 stodoly plné zbožím. Oheň nevedno jako sa strhol.

Srbský desentor v Lublani. Z Eublanu sdeľujú: Tunajšia polícia zatkla tieto dni jedného srbského tuláka, menom Milutinoviča, ktorý sa priznal, že po zavraždení srbského kráľa a jeho manželky utiekol od svojho pluku z Kragujevacu. V tej noci, keď sa udala kráľovražda, stál pred konakom (kráľovský palác) stráž a obávajúce sa, že ho stihne prísny trest, dezentoval.

Krajinská výstava domáceho priemyslu. Spolok Sanatoriumu arcikniežata Jozefa v starej budove snemovne vyslancov sporiada výstavku domáceho priemyslu, o ktorú sa interessujú po celej krajine. Posavď prihlásilo sa už viac vystavovateľov. Hovorí sa, že z horného vidieku vystavené budú zaujímavé slovenské výšivky, z Torontálskej pokrovce, zo Sedmohradska, Zemplinskej, Ugošskej, Békésskej tkanivá, krpce, papuče, fokoše a iné prútené a slamené špeciality. Hlásí sa možno do 10. novembra, veci na výstavku prijímú do 15. novembra. Výstavu spo-

4ročný Janko a 5ročná Agneška ešte žily, ale nič nevedely o sebe. Dobrovoľní ochrancí zaviezli ich do Rochusovej nemocnice. Stav ich je veľmi povážlivý. Kováčsova dobre nažívala so svojim mužom a preto má sa za to, že z biedy cheela sa zmárniť i so svojimi deťmi.

Kráľovná mlečiarkou. Hollandská kráľovná Vilhelmina má na jednom zo svojich korunných statkov veľký dvor, v ktorom vo veľkej miere pestuje mlečiarsťvo. «Kráľovské mlieko», «kráľovské maslo» a «kráľovský syr» sú u Hollandčanov tak obľúbenými, že doptávke

Večer všetkých verných dušičiek.

riada kráľ. radca dr. Július Kovács. Už z dosavadných prihlasov možno konštatovať, že na výstavke zastúpený bude domáci priemysel.

Obede biedy. Stolársky tovaryš Karol Kovács prijdúc 30. októbra večer na svoj byt v Hajtsár-ut č. 135., na svoje prekvapenie našiel dvere zamknuté. Zlé tušiac zavolať policajta, s ktorým potom vyvalil dvere. A keď vstúpil, jako hromom omráčený zostal stáť na prahu: Z bytu valil sa dusivý plyn kamenného uhlia. Keď sa tovaryš a policajt trochu rozhladeli, našli Kováčsovu manželku 25ročnú Agnesu Meleg a jej troje deti nehybne ležať na posteli. V železných kachloch horelo kamenné uhlie a plyn slobodne valil sa z kachlel, lebo rúra vedúca do komína bola odstránená. Kováčsov 3ročný synček Karol bol už mrtvý: zadusil sa. Matka a ostatné dve deti

kundšaftov v kráľovnej mlečiarni ani vyhoveť nemôžu. Preto sa kráľovná odhodlala, že svoje mlečiarsťvo rozšíri; k cieľu tomuto kúpila tridsať najlepších kráv, aké len mohli kúpiť. Za kravy zaplatila, čo predávajúci žiadali, «kráľovsky».

Robotnícke vzbury v Španielsku. V Španielsku už od rokov zúria robotnícke vzbury. Raz tu, druhý raz tam strhne sa robotnícka rebellia. Teraz strhly sa robotnícke vzbury v meste Bilbao, kde následkom nepokojov už vyhlásený bol stav obleženia. Poriadok udržujú dva pluky pechoty a žandarmeria, ktorých poburené robotníctvo napadlo. Následkom srážky viacerí boli ranení. Počet strajkujúcich páči sa na 40.000 ľudí. O vzburách z Bilbao dochádzajú nasledovné najnovšie zprávy: Pre vytrznosti robotníkov všetky obchody sú pozatvárané,

noviny nevychádzajú. Strajkujúci vyrabovali chlebové tržišťa a sklepy s potravnými článkami, vrhli do jedného domu, kde sa zabarikádovali, aby mohli vzdorovať žandarmerii a vojsku. Po uliciach boli krvavé boje. Železničná premávka bola zastavená, pretože robotníci povytrhali koľajnice. Strajkujúci vyrabovali viac kláštorov a budovy pooblievali petrolejom. Mesto poskytuje smutný obraz, nedostatok chleba je veľmi veľký. Do mesta došli nové čaty vojska.

Upozornenie. Viac ráz obrátili sa už ku nám jednotlivci s tým, zdá sa, že je spoľahlivý ten alebo onen *ústav sprostredkujúci požičky*? Otázka táto bude napozatým zbytočná, bo hľa my odporúčame, a síce veľmi vrele, jeden taký výborný ústav, ktorý je bezpodmienečne spoľahlivý, a nadto ešte aj je nie sprostredkujúci, alebo *požičky sám prevádzajúci ústav*, tak že trovy prosredníctva môže si usporiť ten, kto sa tu uchádza o požičku. Tento ústav je: «Kisbirtokosok Országos Földhitelintézet» v Budapešti.

Životopis Maxima Gorkého. Svetochýrneho ruského spisovateľa Maxima Gorkého poprosil jeho vydavateľ, aby opísal svoj životopis. Gorkij vyhovejúc žiadosti vydavateľa napísal svoj životopis v nasledovných lakonických riadkoch: «R. 1878. bol som u jedného šustra učňom, r. 1879. pracoval som v kancelárii jedného staviteľa, r. 1880. bol som kuchtom na jednej lodi, r. 1883. bol som pekárskym učňom, r. 1884. bol som nosičom, roku 1885. otvoril som si pekársky obchod, r. 1886. bol som spevárom pri jednej vandrujúcej divadelnej spoločnosti, r. 1887. predával som po uliciach jabĺčka, r. 1888. spáchal som pokus samovraždy, r. 1889. bol som železničným strážnikom, r. 1890. bol som pisárom u jedného pravotára, r. 1891. pochodil som pešo Rusko, r. 1892. pracoval som v jednej dielni na stroje a v tomto roku som vydal prvú svoju novellu.» A my môžeme to povedať, že už r. 1902. bol Gorkij najobľúbenejším spisovateľom, ktorého diela naturalistického smeru len tak chváta francúzska, nemecká a anglická tlač. Kto vie, či by sa bol tak vycvičil v opísaní životných pomeroch, keď by nebol prešiel cez tak ťažkú školu života.

Parížska ulica v Budapešti. V Paríži mestské predstavenstvo nedávno jednu ulicu pokrstilo na meno «Rue de Budapest», čo toľko znamená: Budapešťianska ulica. Budapešťianska rada verejných prác z vďaky a zo zdvorilosti naproti mestu Parížu na to uzavrela, že vo IV. okrese doterajšiu Zsibárus-ulicu nazve «Parížskou ulicou» a 30. októbra už aj snaly staré tabulky s rohov

domov a pribili ta nové tabulky s novým menom: «Parisi-utca». Parížska ulica križuje dve najelegantnejšie ulice vnútorného mesta: Vacovskú ulicu a Koronaherczeg-ulicu a je zvláštnosťou uhorského hlavného mesta, lebo tam v každom sklepe predávajú samé ženské klobúky.

Stroje na falšovanie peňazí. Padelanie peňazí je nebodaj tak dobrý obchod, že nielen falošné peniaze možno dávať ako dobré peniaze, lež aj dobré peniaze vyplatí sa dávať čo falošné peniaze. Budapešťianska polícia zatkla Jána Ágostona, 28ročného tuláka zo Szegzárdy, ktorý kupčil so strojmi na falšovanie peňazí. Strojmi síce nebolo možno robiť peniaze, no Ágoston si tak pomáhal, že každému kto takýto stroj kúpil, pridal dve-tri dobré strieborné zlatovky hovoriac, že tieto znamenité napodobeniny vyšly z jeho stroja. Kupujúci sadli mu na lep a za peniaze padelajúsi stroj a návod k falšovaniu platili mu po 100—200 korún.

Dobrovoľní vojaci. Z Borgóprundu oznamujú, že tam 30. okt. rano s tamojšej železničnej stanice stodesať rumunských a saských mládencov odviešli do Bosny, lebo dobrovoľne prihlásili sa na vojenčinu ku 63. pešiemu pluku. Mládenci, ktorých na železnicu vprevadil veľký zástup ľudu, prechovávajú nádej, že vzhľadom na terajšie mimoriadne polozenie len dva roky budú slúžiť.

Oznam.

Náš vrele milovaný vebný pán páter *Zaosek*, ja-kožto veľký dobrodinca chudoby, svoje diela «**Tridsaťročné jubileum farárskeho uradovania**» a «**Odrobinky svatby kani galilejskej**» obetoval čo milodar na sriadenia nového kostola Lutišského.

Úctive tedy prosím všetkých dobrodincov chudoby, aby skrz zaopatrenie týchto poučeno-zábavných knižočíek, pri prečítaní rozveselenú myseľ svoju — k obetovaniu milodarov pohlí. — Kto má dobré srdco a chudobu miluje, nech sa hlási o knižočky u dolupodpísaného, ktorý niekedy pod menom «*Kozák*» alebo «*Jano zbúdy*» v našom milom «*Kreštane*» dopisuje.

Cena je dľa možnosti; a preto nech sa nik nedýva na to, koľko je toho: ale na jaký cieľ. Hovorí sa: «*že dobrého býva málo*».

Láskavé príhlasy vďačným srdcom prijmem — a s chudobou za všetkých dobrodincov sa modliť budem.

V Lutišiach, dňa 29. okt. 1903. o. p. Ó-Besztercze (Trencsén megye.)

S hlbokou úctou sa značím *Ján Greben*, farár.

Kto na svoj majetok záložnú požičku mieni si vypožičať, tak nech sa s dôverou obráti ku **Géza-utca 2. (svoj dom).** Tento ústav dáva tak malú jako aj veľkú požičku, preto aby bolo spomoženo stredno- a malo-hospodárom. Pre toto požičky už od 300 korún dáva. Kto veľké úroky prinútený je od jeho dlhu platiť, tomu náš ústav s lacnou požičkou ľahko môže pomôcť na jeho ťarchách. Predoslých veriteľov tento ústav z tohto požičkou vyplatí, a za lacné peniaze odpravi všetky tie prekážky, ktoré sú s dávaním tejto požičky spojené. — Požičky sa do poly ceny majetku môžu zplácať na 15, 22, 25, 33¹/₂, 34 alebo 50 rokov. — Keď dlžník poriadne platiť, ústav náš požičku nemôže vypovedať, ale dlžník svoje dlhy bárstedy, lebo v celkosti alebo v čiastkach bez všetkých po- bočných výdavkov môže si splatiť. — Ústav tento dáva záložné požičky na 5% a na 4¹/₂%-ové požičky bez všetkého ztiahnutia v hotových peniazoch vyplatí. — Komu je požička zapotreby, ten nech sa s dôverou obráti na tento ústav, odkiaľ každému na jednoduchý list vďačne dájú vysvetlenie.

Niečo o cirkevnom speve a o hudbe cirkevnej.

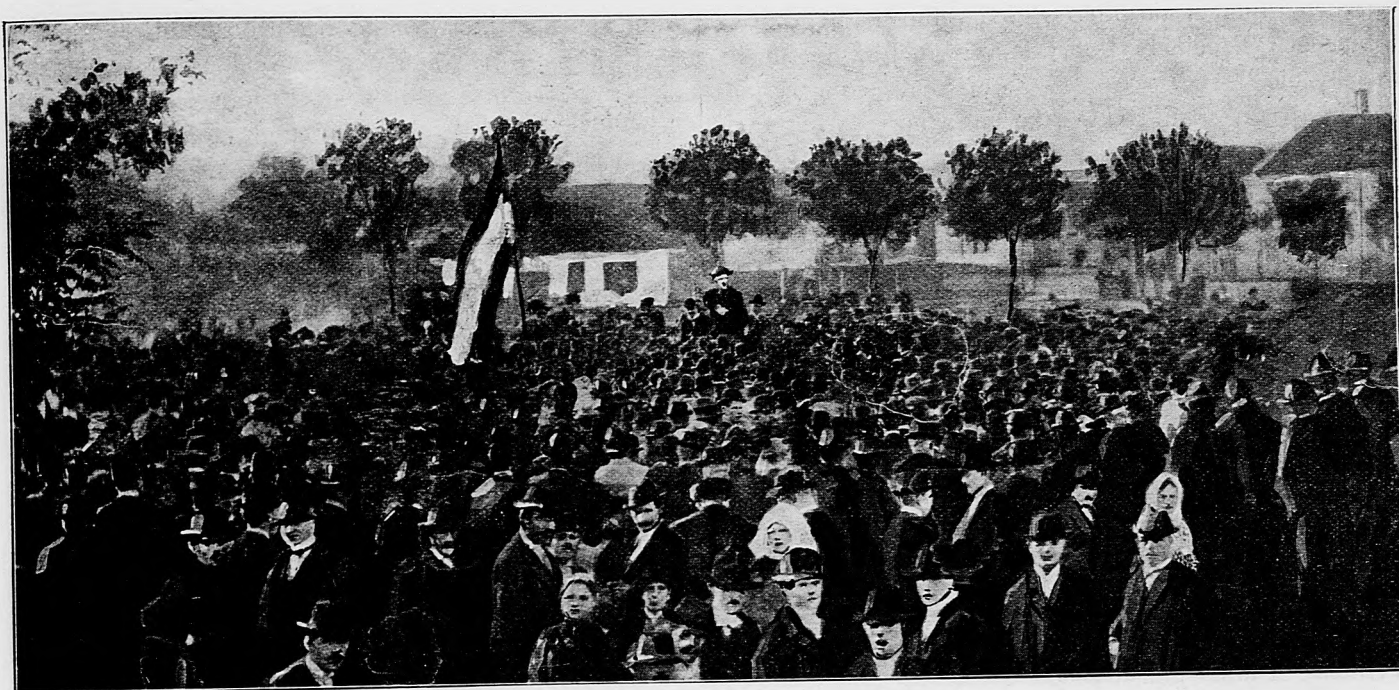
Jak strašlivé je toto miesto! dom boží je toto a brána nebeská, a príbytkom Pánovým sa nazývať bude. (1. Mojž. 28, 17.) *

V časopisoch a v novinách tiež sa už pojednáva dost často o speve jak cirkevnom tak i svetskom. Nedávno bol v istých novinách jeden článok uverejnený o cirkevnom speve. Článok ten je ozaj povšimnutia hodný. Je tam napísané, jaký bol spev pri službách božích v minulých časoch, jaký je teraz, jaký by mal byť a kto by sa mal so spevom predovšetkým zaoberať.

príležitosť zkusiť zvlášte «Zdravas Kráľovno» na jednom mieste tak rýchle spievať jako na posmech, na druhom ale to zas tak rozťahujú, že sa človek musí pohoršiť nad tým.

Priatelia moji, toto nenie dobre ani jedno ani druhé. Má sa mierne spievať; ani kričať, ani to rozťahovať, ani s tým jak bez rozumu náhlif. Lebo spev nenie nič inšie, jako modlitba, ku ktorej je pridaná melódia (nóta) a modlitba zas nenie nič inšie, jako reč; už prosiaca, chváliaca, ďakujúca atď.

Nuž a čo by ste povedali takému človekovi, ktorý, keď vypráva, medzi slovami by vždy zostal stáť, alebo by jednotlivé slová tak potrhal, že by ich ani nebolo možno rozumeť, alebo by celkom inší smysel dostaly? Druhý by

Kresťanské shromaždenie v Szombathelyi.

Áno, smutná pravda je to, že spev v našich kostoloch je mnoho ráz niže všetkej kritiky (posudenia). Nien že k pobožnosti človeka nevzbudzuje, lež zrovna pohoršuje. Lebo na mnohých miestach tak spievajú, že to veru všeličo inšie môže byť, len spev nie, tým menej dobrý cirkevný spev. Niekde človek ani sám nevie, čo spievajú, čo aj jako pozor dáva a bár aj jeho súd čosi spieva alebo vykrikuje, z toho nič nerozumeť. V jednom kostole nad mieru to všetko porozťahujú niektoré slova aj na trojo rozdelia, tak, že to nemá žiadného smyslu. Ku príkladu: O Ježišinajmi—lejší! k Tvejslužbesaschá—dzame. Nuž pravda, to ani nenie možno čítať ani rozumeť. Má to byť dobre takto: «O Ježišu najmilejší! k Tvej službe sa schádzame,» atď. Alebo: «Neo pustoás nikdy». No pravda je to čudné. Ctení čitatelia môžu aj sami hneď zbadáť, jako sa u nich spieva. Inde zas tak sa ženú, (ponáhľajú) s tým spevom, jak by ich bičom hnali. Mal som

* Týmito slovami začína kňaz svätú omšu na deň posvätenia chrámu.

to zas tak rýchle vyprával, že by to tiež ani k porozumeniu nebolo; pravda by ste ich vysmiali a povedali by ste, že sú sprostí alebo blázni. Pravda, toto by sa vám nelúbilo, a sami uznáte, že to nenie dobre. Nuž a keď Pánu Bohu slúžime, vtedy už môžeme len tak odbaviť, leda bolo? Odpoveď nechávam na vás!

Pri speve tak máme vyslovovať slová, jako keď rozprávame. Osnova (reč) nemá byť podriadená melódii (nápevu), ale melódia (nóta) reči. Toto je jedno hlavné pravidlo pri speve. Kto nevie, lež ináč hovorí a aj robí: ten vo speve, predovšetkým cirkevnom má malú vedomosť. Ale čo ja hovorím, že náš ľud nevie spievať? Jako že bude vedieť ľud, keď ani naši páni organisti mnohí nevedia ani dobre spievať, ani dobre hrať (rozumieť organ). — Česť výnimkám, lebo sú mnohí organisti, ktorí česť a slávu zaslúžia a pred ktorými veru treba s úctivosťou klobúk sniať. Však dobre vieme: čo kto nevie, tomu veru druhého nenaučí. Tak je to aj so spevom. Čo sa hrania organu týka, veru tu je až veľký neporiadok. Lebo — bohužiaľ — naši páni organisti tuším nevedia

«jak sväté a vebné miesto je kostol», lebo myslím, by si nedovolili v kostole také veci vyvádzať, nad ktorými sa človek zdravého smýšľania musí pohoršiť. Nenie dost, že obyčajne keď príjdu do kostola sa nemodlia, ba niektorí ešte aj s tým znesväcujú dom Boží, že pod svätou omšou medzi pesničkou jako praeludium (medzihru) volaktorú operu, divadelný kus, svetskú melódiu si začnú vyhrávať. Ale melódiu takej svetskej táraniny si zahrajú, že sa to človek neopováži ani napísať. Čoho následok je ten, že mladí ľudia sa začnú usmievať pod sv. omšou a pán organista tiež; ostatní ale môžu sa zas nad tým hnevať. Toto som mal príležitosť viac ráz zkusiť a myslím, ctení čitatelia tiež. — Nuž páni moji, toto čo má znamenať?

Pravda to, že sú mnohí, ktorí ani pochopu nemajú o cirkevnej hudbe, ale preto sú oni veľmi múdri! Ani sa už viac učí nebudú! «Dobrý kňaz sa učí až do smrti.» A druhý nie?

Sú aj takí organisti, že jako oni sami už vo veciach náboženských celkom ľahostajní, tak aj tá jejich hra na tom organe je tiež taká suchá; nenie v nej žiadneho ducha a života náboženského, a človeka to až zunuje, keď to musí počúvať. Druhí sú zas takí, ktorí to až veľmi živo a veselo chcú odbavovať. Rozumiem to «krásne?!» cifrovanie a fidlikovanie medzi spevom, ktoré si snád jeden cigán pri volaktorej svetskej pesničke môže dovoliť, ale v kostole sa to so svätosťou a vebnosťou miesta nijako nemôže srovnáť. Ten, kto to robí, alebo komu sa to ľúbi, toho vzdelanosť v cirkevnej hudbe až na veľmi nízkom stupni stojí. O týchto ja nechcem svoju mienku povedať, lež nech tu stojí to, čo o tom tí najvýbornejší znalci hudby cirkevnej hovoria. Na príklad Schenk A. D. hovorí: «Medzi jednotlivými veršovými riadky medzihranie, cifrovanie, behanie atď. sú zlé zvyky organistu. A koľko ráz toto pri svätých pesničkách vyvádza (robí), treba mu dať na hlavu bláznovskú čiapku, lebo skrze jeho hru opravdovým komediantom sa čini». Myslím toto dostačí.

Ďalej chcem poznamenať, že keď už aj volakto vie na organ hrať, to ešte nenie dôkaz, že on je už aj dobrý organista kresťansko-katolícky. Lebo vtedy môže byť aj inoverec katolíckym organistom, veď aj tito vedia výborne hrať. Nuž čože je ešte potrebné, keď nenie dost vedieť len hrať? Aby bol volakto dobrým organistom, jako jeden výborný muž poznamenal, k tomu je potrebná nábožnosť. Ba ďalej hovorí: «Nábožnosť je potrebná aj k tomu, aby sme mohli rozoznať opravdovú (nábožnú) muziku od svetskej a divadelnej». O Wagnerovi R. vieme, že to bol veru len výborný muzikant a výborné diela hudobné písal. C jednom sa bol sám vyslovil: «Nech som nie Wagner, keď je volakto, v kom na očutie tohto sa neprebudí smyseľnosť». A keď si naši páni organisti takéto a tomuto podobné začnú kontrávať na organe v kostole, to čo je?

Pánovia! Povšimnite si a rozvážte: jak sväté a hrozné miesto je kostol, nenie to inšie, jako brána nebeská a pribytok Boží. Následkom tohoto všetko, že je

svetské a divadelné, nemá v kostole vonkoncom žiadneho miesta.

Veď aj obraz by sme tam netrpeli, ktorý tam nepatrí, bár by mal ináč veľkú umeleckú cenu. Lebo voľačo môže byť pekné na ulici alebo v muzeume, ale nie v kostole. Tak aj spev a muzika môže byť dobrá a pekná a žiadnej chyby proti nej nenie na ulici alebo v divadle, ale do kostola na žiaden pád nenie súca. A čo máme o tých povedať, ktorí takú muziku sprevádzajú v kostole, s ktorou by všetkých vyhnali ešte aj z divadla? O tomto už nechcem ďalej hovoriť, nech rozmýšľajú tí, ktorých sa to týka, čo spravil Kristus Pán židom, keď v kostole kupčili.

Dajme tedy, čo je Božieho, Bohu! Ale aj vo speve a v muzike!

Tým ale, ktorí by sa chceli obznámiť bližšie s cirkevným spevom a hudbou, vrele odporúčam nasledovné diela: «A kath. Egyházzizene közlöny», Budapest, VIII., Mária Terézia-tér 9. Podobne tam možno dostať aj výborné dielo: Dr. Kovács S. «Az egyházi zene reformája».

Jeden katolícky učiteľ.

DOPIŠY.

Orava.

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Velactený Pán Redaktor!

Úctive prosím, ráčte nasledovné riadky uverejniť v našom oblúbenom «Kresťane».

Katolíci nespia.

Nepriatelia nášeho náboženstva a našej vlasti hovoria, že u nás katolíci spia. Z jednej strany majú pravdu ale z druhej nie.

Priznám sa, viem trocha i po maďarsky a preto kde-tu vezmem do rúk i maďarské katolícke noviny. Z týchto som sa dozvedel a dočítal o katolíckom kongresse držanom v Budapešti. Kongress, to je shromaždenia veľké, kde sa pretriasajú všelijaké otázky, týkajúce sa katolíckeho ducha v našej krajine. Rečníci boli vyberaní. Reči boli pekné.

Rečnil tam pán osv. mladý gróf Ján Zichy. Svojou ohnivou rečou budil spiacich, povzbudzoval na poli verejne pracujúcich, posilňoval ustatých katolíkov! Rečnil i náš starý známy, gróf Ferdinand Zichy. Toho dobre poznajú i mnohí čitatelia týchto noviniek, veď on rečnieval na našich bývalých ľudových shromaždeniach. Škoda, že už prestali sa vydržiavať! — Medzi inými rečníkmi rečnil tam i jeden ablegát, hovoril proti duellom (súbojom). Duell je, keď sa dvaja páni so šablami pobijú a pištolami

strielajú. No, na môj pravdu, a to ešte i tam treba pánov učif?! Dnes veru treba, lebo duell je každodennou vecou! My sediaci veru na veľmi vysokom stupni vzdelanosti stojíme, lebo my sme nie miláčkovia duellov, my ani nevieme čo je to!?

Z pomedzi všetkých rečí sa mi zapáčila reč jedného chudého vysokého kňaza z Ostrihomu, tam vychováva v semináriume nových apoštolov-klerikov. Volá sa Prohászka. Jednoduchý kňaz, ani len cingul nemá červený. U nás to mávajú páni kanonici a dekaní. Jednokaždé slovo reči jeho zaslúži, aby ho každý kresťan-katolíka za svoje prijal a osvojil. Ja som hotovým i krvou mojou podpísať každé slovo — celú reč jeho. To je druhý svätý Pavel. To je apoštol v našej vlasti. Tomu by pristalo byť dľa zásluh (lebo ich má mnoho!) biskupom. Hneď by sme mali druhého Majlátha. Dal by Pán Boh, že by sa to čím skorej stalo! To mu zo srdca prajeme a jeho si za biskupa žiadame. Viem dobre, že sa žiadosť moja sotva vyplní. Lebo dnes nič nedajú na heslo: «vox populi vox Dei», to jest «hlas ľudu hlasom Boha je!» Toto heslo dnes nohama šliapu. No ale darmo! Boh je nie náhlivý, lež pamätlivý.

Jedna vec ma veľmi tlačí. Srdce ma bolí. Prečo nemajú slovenskí katolíci také kongresy? Či by to nemohlo byť? Či nemáme k tomu príhodného miesta na našom katolíckom hornom vidieku? Či nemáme k tomu súciach rečníkov, ktorí by nám pravdy nebeské a nášho katolíckeho života sa týkajúce vysvetlovali a nás poučovali? Máme všetko pri ruke. Nesmieme s tým odkladať. Len sa prichytiť, započaf! Lebo už bije dvanásť hodina. Čas je už tomu tu. Hore sa do boja! Ukážme, že žijeme a dýchame! Tam nebudeme politizovať. Nebudeme sa o politike rozprávať. Len to budeme hľadať a vyhľadávať, čo nám chybuje. Kedy budeme čítať v týchto novinkách tú radostnú novinu, že bude prvý slovenský katolícky kongress!?

Jeden z Horevidieka.

Z Liesku.

Pochválen Pán Ježiš Kristus!
Mnohovážený Pán Redaktor!

Jestli za dobré uznáte, ráčte prosím tieto moje riadky v Kresťane uverejniť.

Kde sa máme obrátiť, keď máme dať výraz nášmu žiaľu, jako k nášmu obľúbenému «Kresťan»-ovi? Nech vie naša katolícka verejnosť, jako sme si ctíli a milovali nášho pána kaplána velebného p. Mariana Bleha. Blízo 2 roky účinkoval medzi nami jako duchovný pastier. Za tento čas staral sa nielen o naše duševné potreby ale ctí aj našu reč a náš sedliacky gazdovský stav. A hľa opustil nás, lebo kdeinde ho povinnosť rodinná s prívolením cirkevnej vrchnosti povolala. Nech nášho p. kaplána Pánbožko požeňná.

My Lieskovania sme nie obyčajní ľudia; nie žeby sme boli čudáci ale preto, že od našich práv dobrovolne neodstúpime, ba čo viac, za pravdu vždy sme a verne si zastaneme.

Predovšetkým sme tuhí katolíci a z tejto príčiny už

50 rokov pracujeme na tom, aby sme svoju faru mohli dostať. Kostol sme si tiež sami vystavili. Taktiež i faru aj dôchodok sme zaobstarali pre budúceho pána farára, len ešte musíme aj nášemu doterajšiemu pánu farárovi v Čimhovej odškodnenie zaopatřit. Jako občania hľadáme si obec našu dobre spravovať a v našej obci sú už zväčša domy murované.

Keď je voľba na ablegáta v Bobrove, my dávame smer, kto zvíťazí. Predtým, kým voľby byly násilnické, boli sme i my násilníci. Teraz ale imponujeme našou samostatnosťou a rezkosťou. Podplatit sa nedáme. Naše vóta len ľudovému ablegátovi oddáme a to len tiež takému, ktorý sa o nás častejšie obzre a o nás sa postará i pekným slovom i pomocnou rukou.

Nevďačný by som bol, keby som nepripomenul i nášeho pána notára, ktorého si ctíme a milujeme a priali by sme našej vlasti takýchto notárov.

Konečne s dôverou sa obraciame k našej ľudovej strane v nastávajúcom boji oproti novému liberálnemu pántstvu pod Štefanom Tiszom a s ním spojeným Košutistom pripomínajúc, že na nás strana naša môže — a aj má bezpečne rátať, a čo by aj hromy bily. *Lieskovan.*

Cteným čitateľom do pozornosti.

Každému do pozornosti odporúčame preto, aby opravdový Feller Elsa-Fluid, ktorému čas je, objednali si, totižto, aby nečakali dotedy, zakiaľ na tento výborný liek nemáme už súrnu potrebu. Známom je aj tak, že naši odberatelia lekárne Fellerovej na tisíce dostanú objednávky mnohokrát tak pozde, že treba im na ne i čakať. Nakoľko je ale Fellerov Elsa-Fluid najlepší a na koľko najstarší a odporúčajúci, na toľko by mal vždy pri ruke byť pre istotu u každej rodiny. Opravdového Fellera Elsa-Fluid-u cena pri dobierkach je: 12 flašiek, alebo 6 duplovaných flašiek 5 korún s dobierkou. Aby ale objednavatelia nejaké napodobňované ofahy totižto nie pravdivé, dostali, lepšie bude, keď ct. obecenstvo obráti sa jedine na samého dorabateľa u *Jana V. Feller-a*, lekárniky v *Stubici*, Templom-u. 18 (Zágrabská stolica).

Povďační ľudia nachodia sa ešte i v dnešnej dobe. Tak jesto mnoho osôb, ktoré od choroby svojej skrze Müllerov duplovaný-magnetický kríž ači hviezdu oslobodené sú, ktoré výraz dávajú radosti a povďačnosti svojej, a vynálezcovi čo len v pár riadkoch svoje uznanie vyslovujú. Tak dnes máme nasledujúce riadky po ruke: «Ctený Pán Müller! Ja dlhý čas trpel som na lupanie ľavej nohy, na bezsnivosť a klopania srdca. Náhoda ma oboznala s vašim elektromagnetickým krížom. R. B. Nr. 86967; kúpil som si jeden za 3 zl., 12. júli roku 1899; odkedy ho nosím a upotrebujem, je po mojej chorobe. Preto pokladám si za povinnosť, Vám moju najúprimnejšiu vďaku vysloviť s tou prosbou, by ste mne ešte jeden taký kríž, pre môjho priateľa V. H. — tú istú chorobu majúceho — sem poslal. S úctou Martin Neu, hostinský v kantíne, Budapešť Retek-ulica, kasáreň».

Preto odporúčame všetkým trpiacim na lámku, lúpanie, záduch, bezsnivosť hučanie uší, padúcu nemoc, by sebe jeden apparat, ktorý len 3 zl. stojí, od pána Müllera Budapešť, V., Kalmán-utcza, Nr. 18/c. objednali.

Odkazy redakcie.

Do pozornosti všetkým: Kto chcete predplatiť alebo adresu svoju premeniť, alebo kto reklamujete, vždy len takto musite sa u nás hlásiť: *Kreštan kiadóhivatala, Bpest, VIII., József-körút 35.*

Karol Vrábek v Liezni. Depisnicu obdržali sme. Pošleme Vám dľa žiadosti.

J. Dobrotka. Premenili sme.

J. Fábian. Už sa minuli do jedného.

Ferdinand Prikaszky. Teda od týchto čias posielaj do Kremnice?

M. Čerňuška. Poslali sme.

Št. Hlasica. Ešte raz pošleme Vám vzorku, že jako to asi máte písať. Keď bude času opravíme a uverejníme. Pán Boh Vám pomáhaj!

Vp. A. B. Tento týždeň pošleme všetko.

Št. Jurčo, Hermersdorf. Uverejníme v decembrovom čísle, do tohto prišlo už pozde. Zdravstvujte!

Viacerím. Na dotazy také, ktorých nie sú náhle, odpovieme len v budúcom čísle.

Ceny potravných článkov.

Úradne značené priemerné ceny za 50 kilogramov.
Pšenica: tiská K. 7.35—7.85, peštianska K. 7.15—7.75, belehradská K. 7.35—7.80, banátska (76 kilogramová) K. 7.30—7.70. — *Raž:* K. 6.00—6.20. — *Jačmeň* na kým K. 5.40—5.70. — *Ovos:* prvotriedny 5.50—5.65, druhotriedny 5.40—5.50. — *Kukurica:* K. 6.10—6.25. — *Repica:* K. 10.00—10.50. — *Proso:* K. —. —. —.

Múka.

č.	0	1	2	3	4	5	6
K.	13.40	12.90	12.50	12.00	11.70	11.40	10.80
			č. 7	7½	8		
			K.	9.60	8.00	6.20	

Strova: Veľký biely *bôb:* K. 9.75—10.50, tmavý K. 7.20—7.85, drobný K. 11.00—11.50, tarkavý K. —. —. —.
Hrach: K. 11.—12.00. — *Šošovica* veľká čistá K. 10.00—12.00. — *Konopné semä:* K. 9.00—9.50. — *Lanové semä:* prima K. 12.90 13.00. — *Rasca:* K. 29.00—30.00. — *Mak:* sivý K. 25.00—26.00, modrý K. 26.00—27.00. — *Ladník:* K. 7.00 do 7.50. Všetko 50 kilogr.

Sviňská masť: budapeštianska K. 70.00 do 70.50.

Lacné české perie.

5 kilo nové tmavé driapané 9 kor. 60 fill., lepšie 12 kor. Biele mäkké, jak páper 18 kor. — 24 kor. Biele ako snah mäkké ak páper, driapané 30 kor. — 36 kor. Rozposielanie s dobierkou franco zamene- nie a nazpät prijatie je pod tou výnimkou dovolené jestli sa na poštové útraty vynahrádza. **Benedikt Sachsels, Lobes 135** (pošta Pilsen Čechy.)

Na 8-dňovú próbu

Len 2.75 zl.!

zašlem opravdivé americké niklové.

Anker-Roskopf hodinky

na dobierku alebo za vopred poslaných 2 zl. 75 krajciarov. Diplomované anti-magnetické hodinky sú v jemne vyhladenej schránke upravené, v 36 hodinách raz ich treba natiahnúť. Vpáde by nezodpovedali, peniaze behom 8 dní nazpät vrátim. Pri objednaní 2 kusov jeden kus len za 2 zl. 50 kr. Niklové Anker-Roskopf hodinky uspokojia každého úplne, trvácnosť a punktovné chodenie prevyšuje mnohé drahé hodinky. Zvláštny osov vezmú pri týchto niklových Anker-Roskopf hodinkách **gazdovia robotníci, strojnici a. d.**, slovom každý, kto jedny silné, trváce a hodnoverné hodinky chce mať.

Takýchto hodinek je už mnoho tisíc v úžitku pri úplnej spokojnosti. Každý objednatel ku hodinkám **zdarma dostane** jednu úhadnú retiazku z nového striebra **3-ročná záruka za punktovné chodenie.** — Hlavný sklad amerických Roskopf hodin je **Lev Lateiner, Vieden, I., Fleischmarkt 42.**

Raďte na pravú adresu pozorovať.

Dôležité

na žalúdkovú nemoc trpiacim!

Nechuť k jedlu, bol'asti žalúdkové, dvíhanie, netrovenie, bolenie hlavy atď zaraz prestane od **svetoznámych opravdivých BRÁDYHO**

MARIACELLSKÝCH ŽALUDKOVÝCH KVAPIEK.

Jedna malá flaška s návodom užívania 80 hal., veľká flaška 1 kor. 40 hal.

Brady

Dostať v lekárňach.

Hlavný sklad: D. BRADY, lekáreň ku «Uhorskému Kráľovi» vo Viedni, odkiaľ na požiadanie každému zašlú zanjímavú

„Speciálnu brošúrku“

Pri vopred zastaní 4 K 50 hal. zašle spolu i **vyplatením pošty 3 veľke flašky**

Zastupiteľstvo pre Uhorsko:

Lekáreň Jozefa Töröka

Budapešť, VI., Király u 12.

Chrňte sa od adelateľov! Opravdivé **Mariacelenské** žalúdkové kvapky s výšudanou ochrannou známou opatrené.

Vnemocnici Sv. Rochusa bolo už 198 prípadov takých z pomedzi ktorých ostalo úplne vyriešených 199. Od dávnejšej doby totiž upotrebujú na proti lámke takzvaný

REPARATOR.

Veľká ill. ša stojí 2 kor. — Malá flaška 1 kor.

Chrňme sa od napobňujúcich.

Hlavný sklad je: **viekárni Korona, Budapešť, VIII., Kalvin-tér.**

Kdostaniu je aj po drubých lekárňach. Poštové rozposielanie je každodenne.

Do 500 zl. mesačne

(a to len ako extra zárobok) môže každý ľahko, statočne a bez všetkých útrat zarobiť. Pošli'e a to hneď Vašu adresu pod S. K. 163 na

Kanceláriu oznamov Steinhausen
Karlsruhe (Baden) Amalienstrasse.

Peniaze „mnoho“ peňazí!

mesačne môže **1000 K** každý bez zvláštných vedomostí a bez výloh snadno a poctivo zahladať. Jesli zašlete hneď svoju adresu pod zn. «E. 806.» anonon. oddeleniu

«Merkuru», Mannheim, Merrfeldstrasse (Badensko).

K nákupu všech pláten a látek, jichž v domácnosti jest treba, doporučujeme vřele Tkalcovské výrobní společenstvo „Vzájemnost“ v Hronove (Čechy). Vlastní výroba. První nákupní pramen. Nejvýhodnější nákup pro nevesty, hotely a ústavy. Cenník a vzorky na ukázkou zdarma a franko.

Do úctivej pozornosti odporúčam sam Svätého Antona Paduanského. Nezčise ne mnoho listov poďakovania, potvrdzujú to, že ctítelia svätého Antona tento balsam čo domový liek s najväčšou dôverou zaviedli.

Proti neduhom žalúdka, nec uti k jedeniu, chudobe krve hlavybôlu, lámkám a všetkým chorobám, či po vnútornom uživaní, alebo zovňajšom trení, dokazuje istý a zvláštný úspech.

Cena jedného krčahu s opisom upotreby 1 koruna 20 halerov.

K dostaniu výlučné u

Jozefa Hübner, lekárň Červeného križa, B-ja, Erzsebet kiralyneút 22. szám.

Najlepšie

Košé

dodavá známa firma

JOSEF MECERA

v Čelakovicih (Čechy).

Oznam.

Príjem štyroch kušnierskych tovaryšov do práce hneď. **Ludvik Ochotnicki v Zakopanem** (Galicia).

Dvojnásobne elektromagnetický križ

Nie Voltov križ!

R. B. Nr. 86967 uzdravuje a rosveseluje, za čo dobre stojíme: pri lamke, lupaniu, astmatických neduhoch a bezsnivost', hučaniu v ušach. migrenu, klopaniu srdca, boľasti hlavy a zubov po- žltosti, krčoch žalúdka, ischiasu, udieraníu krve, krčoch, proti

Nietajni prostriedok

hlavných nemocíach, chladných rukách a nohách, krčoch srdca, epilepsii, mokrosti postele, slabosti, záduhu, isibli, bľadosti závratu, zlomi sluchu, nemocíach nervov, influenze, všeobecnej slabosti a. t. d'.

20-ročné choroby boly už takým spôsobom odstránené.

Celkom zvláštným spôsobom upozorňujeme ctené obecnstvo, že mój aparat nemá sa držať za aparat Voltu, ktorý na základe svojej neúčinnosti nielen v Nemecku, ale i v Rakúsku je zakázaný, kde-žto mój dvojnásobne magnetický križ nr. 86967 na základe svojej vymeranej liečacej sily zvláštným spôsobom sú odporúčané. — Ten chorý človek, ktorý by týmto prostriedkom aspoň behom 45 dní nebol uzdravený, nazpät dostane svoje peniaze. Kde nič nemohlo pomôcť, prosím mój aparat upotrebiť.

Malý aparat stojí 4 koruny, ktorý je len pre deti a pre veľmi slabé ženy.

Veľký aparat 6 korún. Pri ťažkých chorobach zastarených aj 20 rokov sa má upotrebovať.

ALBERT MÜLLER

Budapešť, V. okres, Kálmán-utca č. 18/C. Vadász-utca na rohu.

!Veľký krach!

V New-Yorku a v Londíne nešianali ani európejskú suchú zem a preto jedna na strieborné náradie fabrika nútenos vydela sa byť, že svoj tovar len za cenu roboty toho preda. Ja som splnomocnený, splnomocenstvo toto plniť a nazáklade tomo za 6 zl. 60 krajciarov nasledujúce náradie pošlem:

6 kusov veľmi fajnové stolové nože s opravdivou anglickou klingou
6 kusov amerického patentirovaného striebra vydlíčky,
6 kusov amerického patentirovaného striebra jedáci ližice,
12 kusov amerického patentirovaného striebra kávové ližice,
1 kus amerického patentirovaného striebra polievkovú ližicu,
1 kus amerického patentirovaného striebra mliekovú ližicu,
6 kusov Anglická Viktoria spodnie táčne.
2 kusy imponantné stolové svietniky,
1 kus ajnové cukrové sitko,

42 kusov spolu len 6 zl. 60 kr.

Tieto 42 kusí predtýmto 40 zl. koštovali a včul len 6 zl. 60 kr. v najľavnejšej cene je k dostaniu. Americké a patentirované striebra je jedna s vonku a s nutra biela kova, ktorá striebornú farbu aj 25 rokov udrží začo ja garantirujem. Svedectvom tomu, že tento oznam

neni kamstvo

zavazujem sa bar komu, komu sa náradie nepáči peniaze spatky dať. Nech nikto nezamešká túto pohodlnú príležitosť použiť žeby si túto okrášľujúcu garnitúru nezaobstaral,

ktorá utešeným svadbo a iným darom je,

d'alej do každej lepšej domácnosti príhž je súca, k dostaniu je výlučne len u

A. HIRSCHBERGA

amerického patentirovaného striebra závod

Viedeň, II., Rembrandstrasse 19B. Telefón 14597.

Rozposielky na okolie s dobiereku alebo peniaze vopred v postaní. Ku tomu čistiaci prach 10 kr. Opravdivý len na boku vydiacu ochraňujúcou markou (zdravotna kova).

Výťah s tisíce uznajúcich listov:

S prvšou zásielkou som úplne spokojný, prosím ešte jednu garnitúru za 6 zl. 60 kr. Koložvár barón Bánffy jeho exell. S prvšou zásielkou som úplne spokojný, prosím ešte jednu zásielku. haloča, Ján Májorossy, kanonik.

Zasielku s jedáim servicom som obdržal, veľmi som spokojný nech mi ešte jednu takúto garnitúru 42 kusí na dobiereku s amerického patentirovaného striebra pošl'ú. S. Keresztes hlavný slúžny. Bozovič, Kr.-Sórenska st.

Vo svoj vlastný prospech

nech pozoruje ctené obecnstvo na nasledujúce:

Svetoznámy **Fellerov Elsa-Fluid**, ktorého jediným dorábateľom je **Eugen V. Feller**, lekárnik v **Stubici**, Templom-u. č. 18. (záhrebská stolica), pre jeho mimoriadnu dobrotu a zvlášte významné vlastnosti v celom svete na každej výstave najprvšie vyznamenania a odmeny obdržal. Na tisíce je tých objednávok, ktoré lekárnik Feller z každého kraja na svete obdží denne cieľom jeho dôroby chýrneho Fellerovho **Elsa-Fluidu** a **Fellerových Elsa-Piluliek**.

Nesvedomiti napodobovateli a

ale tak mysleli, že keď naničhodné babraniny dorobia a pod podobne znejúcim menom do obehu donesú, dobré meno svetoznámeho Fellerovho Elsa-Fluidu využijú, tak mysleli, že tí ľudia, ktorí o napodobneniach znejúci oznam čítajú, snáď pomýlia Fellerov Elsa Fluid s napodobneniami a namiesto Fellerovho Elsa-Fluidu tie napodobneniny objednávať budú.

Zeby aspon čítajúce obecnstvo bolo ochránené, upozorňujeme ho, žeby také napodobneniny na žiaden pád neobjednávalo a nekupovalo.

Pozorujte,

lebo len **Fellerov Elsa-Fluid** je pravý a chráňte sa od **všelijakých bezcenných napodobnenín**.

Pozorujte, aby ste či to už lacnými cenami, či podobne znejúcimi menami neboli zavedení!

Pozorujte, aby ste **Fellerov pravý Elsa-Fluid** a **pravé Fellerove Elsa-Pilulky** len u **Eugena V. Fellera**, lekárnika v **Stubici**, Templom-u. 18. (záhrebská

stolica) objednávali. Keďže ale na vašom bydlacom mieste chcete pravý Fellerov Elsa-Fluid kúpiť, **vtedy tým skorej máte dať pozor**, že len Eugena V. Fellera, stubického lekárnika výrobky máte pýtať a porovnajete spolu pakovanie, vignettu a ochrannú známku. Našli sa už tiež aj takí napodobňovatelia, ktorí sú tak nesvedomiti, že ešte aj farvu vignetty na fľaške prilepenej, vonkajšie znaky ochrannej známky, ba aj podobu samej fľašky napodobňovali, len aby ctené obecnstvo tým ľahšie zaviedli.

Tých 60.000 pod'akovacích listov,

ktoré lekárnik Eugen V. Feller z každej čiastky sveta dostal, každému k službám stoja, každý ich môže v pôvodine prečítať a od odosielateľov týchže listov môže sa pýtať, aby si presvedčenie nadobudnul o tom, že týchto 60.000 ľudí jedenkaždý bez všetkého napomenutia a len zvdácnosti a vlastnej pohnútky písali týchto mnoho pekných listov.

Dôležité!

Do vďačnej pozornosti sa odporúča ešte ctenému obecnstvu, žeby pravý **Fellerov Elsa-Fluid** zavčas objednali a nečakali dotedy, keď už na tento výtečný liek pálčivú potrebu majú. Známo je aj to, že lekárnik Feller dostane tisíce objednávok, takže objednávateľom viacerá dlho treba čakať. Ponevác ale Fellerov Elsa-Fluid čím je starší, tým je lepší a ponevác je odporúčajúce, aby tento účinkujúci prostriedok vždy bol pri ruke, **vo svoj vlastný prospech robia**, keď ho čím prv objedajú a tenže doma stále napohotove držia.

Pravý **FELLEROV ELSA-FLUID** (Fellerov-Fluid v essencii prijemne voňajúcich bylín so známkom «Elsa») musí na všetkých úpravách a na každej fľaške nosiť takúto ochrannú známku, jaká je tu vyobrazená s menom «Elsa» a s podpisom «Feller». Zdravotníckymi vrchnosťami preskúmaný a одобrený.

Ceny na dobierku alebo pri vopred saslani peňazí:

12 fliaš alebo	6 duplovaných fliaš	5 korun	— hal.
24 « «	12 « «	8 «	60 «
36 « «	18 « «	12 «	40 «
48 « «	24 « «	16 «	— «
60 « «	20 « «	20 «	— «

S návodom k upotrebeniu, s portom a škatulou. Niže 12 fliašiek sa nepoše.

Len **Fellerov-Elsa-Fluid** je pravý! Jestli sa jeden list náhodou ztratí žiadúco je písať list rekommandovaný.

Ku Elsa-Fluidu odporúčajúce, ako najlepšie, najlacnejšie a tisícraz vypočítaný prostriedok na prehnanie Fellerove **Elsa-Rebarbara-pilulky**.

Úplne neškodné. Účinkujú rýchle, iste, bezboľastne, zvyšujú chuť k jedlu a napomáhajú trivene, čistia a ulavujú bóle a choroby žalúdkové a tráviacich ústrojov. Jedon bašik (6 škatuliek) spolu s návodom užívania 4 koruny franco. Nesčízelné uznania a poďakovacie listy!

ZDARMA dostanú objednávateľia po každom opätovne objednanom tuete **Elsa-Fluidu** 1 fľašku.

Elsa-Fluid mal veľmi výtečný výsledok, nie len u mňa, lež i na obecných defoch pôsobil nám dobrý výsledok. Hrdlo bolenia mi prestalo, t k samé aj prisa — ako tiež aj hlava. Mnohým defom som pomôhol aj prý žalúdkových bolesťach nim.

Andrej Lipesci
z Imr.ch-Isvan (aju ost. p.
Stiacena Spi škastolcaj).

Chráňte sa od napodobňovateľov kto chce dostať Fellerov Elsa-Fluid, a pravé Fellerove Elsa-pilulky, nech si objedná listovne a jasno napíše adresu jediného dorábateľa:

Eugen V. Feller, lekárnik,
dvorný dodavateľ jeho cis. a kráľ. výsosti princa Filipa Bourbona
Stubica, Templom-utcza 18. (záhrebská stol.)

Hlavný sklad v Budapešti: u lekárnika Jozefa Toröka, Kráľovská ulica č. 12. v lekárni «Nádor» dra Eggera Vaci-körut č. 17. a v lekárni Bélu Zoltána Szabadság-tér.

Chráňte sa od napodobňovateľov

Od Vás objednaním (dopos ania) Elsa-Fluidu môžem len ďakovať, že ešte do týchto čias žijem: jeden tuet objednaného Elsa-Fluidu som spotreboval, po ktorom sa tak cítim, ako čo by som sa bol znova narodil.

1. ho marca 1903.

Stefan Kikics
v Győr-sv.-Martine 109.